

Leo Trotskij: Förord till 1932 års polska upplaga av Lenins ”’Vänsterismen’ — kommunismens barnsjukdom”.

(6 oktober 1932)

[Delar av denna artikel har tidigare funnits översatt i tidskriften Fjärde internationalen, nr 2-80. Översättaren, Göran Källqvist, har här kompletterat med resten av artikeln och även delvis gjort smärre redigeringar av den tidigare översättningen. Engelska originalet i Writings 1932, s 222-227.]

Detta verk av Lenin som vi tillställer de polska läsarna skrevs i april 1920. Vid den tidpunkten hade den internationella kommunistiska rörelsen ännu inte lämnat sin barndom. Dess sjukdomar var förvisso barnsjukdomar.

Samtidigt som Lenin fördömde den formella ”vänsterismen” – gesternas och det tomma pratets radikalism – försvarade han inte mindre lidelsefullt klasspolitikens verkligt revolutionära oförsonlighet. Med detta hade han inte försäkrat sig – tyvärr långt därifrån – mot att olika sorters opportunisterna skulle missbruka detta verk, opportunisterna som alltsedan det gavs ut för 12 år sedan har citerat det hundratals och tusentals gånger i syfte att förvara en principlös försonlighet.

Under den nuvarande internationella krisen bryter vänsterströmningar i många länder sig loss från socialdemokratien. När dessa grupper faller i det dike som skiljer kommunismen från reformismen förklara de vanligtvis att deras främsta historiska uppgift är att skapa en ”enhetsfront” eller – ännu mer vidlyftigt – ”arbetarrörelsens enhet”. I själva verket utgör egenskaper som dessa försonliga paroller det tyska Socialistiska arbetarpartiets [Sozialistische Arbeiterpartei] hela fysionomi. Partiet leds av Seydewitz, K Rosenfeld, den gamle Ledebour och andra. Så vitt jag kan bedöma härifrån är det inte mycket som skiljer den lilla polska politiska gruppen som bildats kring dr Joseph Kruk från det tyska Socialistiska arbetarpartiet. Dessa grupper främsta teoretiker hänvisar till Lenins ”Vänsterismen”. De glömmer bara att förklara varför de alltid betraktat Lenin som en obotlig splittrare.

Kärnan i den leninistiska enhetsfrontspolitiken består i att den gör det möjligt för proletariatet att med slutna led ta små steg framåt i den praktiska kampen — samtidigt som den upprätthåller dess kämpande oförsonliga organisation och program. Utifrån sådana små framsteg i massornas praktik försökte inte Lenin dölja eller mildra de politiska motsättningarna mellan marxism och reformism. Tvärtom sökte han blottlägga dem, förklara dem inför massorna, och därmed stärka de revolutionära krafterna.

Enhetsfrontens problem utgör kärnan i de taktiska problemen. Vi vet att taktiken är underordnad strategin. Vår strategiska linje anger proletariatets historiska intressen i marxismens belysning. Med detta vill vi inte underskatta de taktiska problemens betydelse. En strategi utan en motsvarande taktik är dömd att förbli en död abstraktion i en studerkammare. Men det är inte mindre värdelöst att upphöja en speciell taktik, oavsett hur viktig den är i ett givet ögonblick, till en patentmedicin, ett universalhjälpmedel, en trosartikel. Den första regeln när man använder enhetsfrontspolitiken är att fullständigt och oförsonligt bryta med den principlösa försonligheten.

Lenins bok verkade utdela ett dråpslag mot låtsasradikalismen. Resolutionerna vid den Kommunistiska internationals tredje och fjärde kongresser antog bokens slutsatser nästan enhälligt. Men under den efterföljande perioden, vars inledning sammanföll med Lenins sjukdom och död, kan vi upptäcka något som vid en första anblick förvånar: att ultravänsteristiska tendenser återigen träder i förgrunden, leder till en rad nederlag, försvinner, bara för att åter uppträda i en mer intensiv och elakartad form.

Formella, direkta protester mot alla former av överenskommelser med reformismen, mot varje sorts enhetsfront med socialdemokratin, mot fackföreningsrörelsens enhet, och ytliga argument för att skapa våra egna ”rena” fackföreningar, som Lenin kallade dem – alla dessa ultravänsteristiska överväganden var varken mer seriösa eller intelligenta än de som läggs fram idag, inte med ett barns halvhjärtade pipande utan byråkraters djupa råmande. Vad är anledningen till detta häpnadsväckande återfall?

Vi vet att politiska strömningar inte existerar ”i tomma luften”: ihållande och långvariga avvikelser och misstag måste grunda sig i en klassbas. Att tala om ultravänsterismen utan att definiera dess samhälleliga rötter är att ersätta den marxistiska analysen med ”ljusa idéer”. Högern, stalinismens opportunistiska kritiker, till exempel brandleriterna, går ännu längre och inskränker faktiskt Kominterns alla misstag till ett enkelt, ideologiskt missförstånd. På en översocial, överhistorisk, nästan mystisk grundval förvandlas ultravänsterismen till någon sorts illvillig demon av den typ som förtär de mest fromma kristna.

Vi måste närma oss frågan på ett helt annat sätt. Händelserna visar på ett avgörande sätt att dessa misstag, som tidigare bara var uttryck för enskilda individers eller gruppers personlighet, och bara berodde på att de var ovana rent praktiskt, nu upphöjs till ett system och har blivit en medveten kontrollmetod för en existerande politisk strömning: *den byråkratiska centrismen*. Det handlar egentligen inte om ett inkonsekvent ultravänsteristiskt tänkande, eftersom den politiska klick som kontrollerar Komintern idag blandar ultravänsteristiska misstag med en opportunistisk praktik. Och istället för att byta mellan radikalism och opportunism, använder den stalinistiska fraktionen ibland båda två samtidigt i olika frågor, direkt utifrån fraktionskampens behov.

För tillfället ser vi således å ena sidan en principiell vägran att driva någon som helst politik av överenskommelser med den tyska socialdemokratin, och å den andra bevittnar vi en antikrigskongress, som sammankallats efter överenskommelser med borgerliga och småborgerliga pacifister, franska Radikaler, frimurare, eller pretentiösa personer som Barbusse som anser det vara sin speciella uppgift att ”ena den Andra och Tredje internationalen”.

De simpla och som alltid ingående argumenten att Lenin var för ”överenskommelser”, ”kompromisser”, oundvikliga eftergifter, fungerar alla utan undantag för att visa den gräns som dessa metoder inte får överträda utan att med absolut visshet förvandlas till sin motsats.

Enhetsfronttaktiken är inget universalmedel. Den är underkastad en högre prövning: lyckas den ena den proletära förtruppen på grundval av en oförsonlig marxistisk politik? Ledarskapets konst består av att i varje fall, på grundval av ett konkret klassförhållande, bestämma vilka, i vilket syfte, och inom vilka gränser enhetsfronten är godtagbar, och i vilket ögonblick den måste brytas.

Om man skulle försöka hitta den perfekta modellen för hur en enhetsfront ska och inte ska bildas, så går det inte att hitta ett bättre – eller snarare sämre – exempel än Amsterdamkongressen för ”alla klasser och alla partier” som är mot kriget. Detta exempel förtjänar att undersökas punkt för punkt.

1. Vid varje överenskommelse, tillfällig eller längre, måste kommunistpartiet öppet stå under sin egen fana. Men i Amsterdam förbigicks partierna som sådana! Som om kampen mot kriget inte var en politisk uppgift, och följaktligen en uppgift för politiska partier! Som om den kampen inte kräver den största klarhet och det allra mest noggranna tänkande! Som om någon annan organisation än partiet kan formulera frågan om kampen mot kriget på ett lika fullständigt och klart sätt! Och ändå var den verkliga organisatören av denna kongress som förbigick partiet inte någon annan än den Kommunistiska internationalen själv!

2. Kommunistpartiet ska inte söka en enhetsfront med enskilda advokater eller journalister, eller med sympatiskt inställda bekantskaper, utan med arbetarnas massorganisationer, och följaktligen i första hand med socialdemokraterna. Men en enhetsfront med socialdemokraterna uteslöts redan från början. Man förkunnade till och med att det var otillåtet att erbjuda socialdemokraterna en

enhetsfront – att öppet försöka påverka de socialdemokratiska massornas tryck mot sina ledare!

3. Just därför att enhetsfrontspolitiken i sig själv medför risken för opportunism, är det kommunistpartiets plikt att undvika varje form av tvivelaktigt medlande och hemlig diplomati bakom arbetarnas rygg. Ändå ansåg Kommunistiska internationalen det nödvändigt att – som formell fanbärare och organisatör, som förhandlare bakom scenen – föra fram Barbusse, som stödde sig på både reformismens och kommunismens värsta element. Utan att underrätta massorna, men uppenbarligen med stöd från Kominterns presidium, hade Barbusse ”överläggningar” om kongressens agenda med – *Friedrich Adler!* Det är ju förbjudet med en enhetsfront uppifrån, eller hur? Ändå kan vi utifrån detta, med hjälp av Barbusses förmedling, se att det är acceptabelt! Det är onödigt att nämna att intrigmakarna i Andra internationalen är miltals före Barbusse på de politiska manövrarnas område. Barbusses diplomati bakom scenen gav Andra internationalen ytterst förmånliga ursäkter för att begränsa deltagandet på kongressen.

4. Det är kommunistpartiets rätt, och t o m plikt, att för sin sak vinna t o m den svagaste av allierade — om de är verkliga allierade! Men när man gör det får man inte stöta bort arbetarmassorna, som är partiets viktigaste allierade. Ändå kan det faktum att enskilda borgerliga politiker, medlemmar i det imperialistiska Frankrikes ledande parti, deltar vid kongressen inte annat än stöta bort franska socialistiska arbetare från kommunismen. Inte heller kommer det att bli lätt att förklara för det tyska proletariatet varför man måste marschera sida vid sida med vice ordförande i Herriots parti, eller med den pacifistiska generalen Schönaich, på samma gång som det förklaras vara otillåtet att ställa förslag om gemensamma aktioner mot kriget till de reformistiska arbetarorganisationerna.

5. När man tillämpar enhetsfrontspolitiken är det mycket farligt att ha en felaktig bedömning av ens allierade — när falska allierade framställs som sanna allierade luras arbetarna redan från början. Ändå har Amsterdamkongressens organisatörer begått, och begår fortfarande, detta brott.

Den franska borgarklassen sägs nu i sin helhet vara ”pacifistisk” – det är inte alls förvånande: varenda segrare försöker förhindra de besegrade från att förbereda ett vedergällningskrig. Den franska borgarklassen söker alltid och överallt efter garantier för fred, så att frukten av deras skövlingar ska hållas för okränkbar och oantastlig.

Under sitt sökande efter dessa garantier är den småborgerliga pacifismens vänster till och med beredd att alliera sig med Komintern. En tillfällig allians! Samma dag som det kommer en krigsförklaring kommer sådana pacifister att ansluta sig sina egna regeringar. De franska arbetarna kommer att få höra: ”Under vår kamp för freden gick vi till ytterligheter, till och med Amsterdamkongressen. Men kriget har tvingats på oss – vi står för försvaret av fosterlandet.” Att de franska pacifisterna deltar vid kongressen är inte alls bindande för dem, och så fort det görs en krigsförklaring kommer de helt och hållet att vara till nytta för den franska imperialismen. I händelse av ett krig för jämställda rättigheter på det internationella stråtröveriets område kommer å andra sidan general Schönaich och hans gelikar helt och hållet att befinna sig på det tyska fosterlandets sida och kommer till fullo att utnyttja den auktoritet de erövat i Amsterdam i dess tjänst.

Den indiske borgerliga nationalisten Patel deltog vid Amsterdamkongressen av samma skäl som Chiang Kai-shek deltog med ”rådgivande röst” i Komintern. Utan tvekan kommer detta deltagande att öka de ”nationalistiska ledarnas” auktoritet i folkmassornas ögon. Till de indiska kommunisterna som vid ett möte kallar Patel och hans vänner för förrädare, kommer han att svara: ”Om jag vore förrädare så skulle jag inte ha varit allierad med bolsjevikerna i Amsterdam.” Så stalinisterna har beväpnat borgarklassen mot de indiska arbetarna.

6. Överenskommelser i namn av praktiska mål får inte under några omständigheter göras på bekostnad av eftergifter i principfrågor, tystnad om viktiga meningsskiljaktigheter, tvetydiga formuleringar som möjliggör för varje deltagare att tolka dem på sitt eget sätt. Ändå har Amsterdamkongressens manifest helt och hållet utarbetats på grundval av undanflykter och

tvetydigheter, av lek med ord, döljande av motsättningar, flammande meningslösa tal, högtidliga uttalande som inte leder till någonting. Medlemmar i borgerliga partier och frimurarnas lögnare ”fördömer” kapitalismen! Och dagen efter kongressen förklarar sig general Schönaich i en artikel i Münzenbergs tidning vara pacifist! Och den franske borgare som har fördömt kapitalismen återvänder till sitt kapitalistiska partis led och ger Herriot sin förtroenderöst. Är inte det en skandalös maskerad, en skamlig humbug?

Den marxistiska oförsonlighet som är obligatorisk närhelst man förverkligar en enhetsfront är dubbelt eller tredubbelt obligatorisk när det handlar om en så akut fråga som krig. Den ensamme Liebknechts bestämda röst under kriget var ojämförligt mycket viktigare för den tyska revolutionens utveckling än hela det Oberoende socialdemokratiska partiets [USPD] sentimentala halvprotester. I Frankrike fanns det ingen Liebknecht. En av de viktigaste anledningarna till det är att frimurarradikalerna, den socialistiska fackföreningspacifismen, i Frankrike utgör en sfär som är listigt försedd med snaror av lögnare och bluffar.

Lenin krävde envist att man vid alla sorters ”antikrigskongresser” inte skulle försöka komma till överenskommelser om banaliteter utan tvärtom ställa frågorna så klart, så brutalt, så exakt att pacifisterna tvingades bränna fingrarna och backa – och på så sätt ge alla arbetare en objektiv lärdom. I sina instruktioner till den sovjetiska delegationen till antikrigskongressen i Haag 1922 skrev Lenin: ”Om vi på Haagkonferensen kommer att ha några deltagare, som är i stånd att på ett eller annat språk hålla ett tal mot kriget, så är det enligt min mening allra viktigast att vederlägga den föreställningen, att de närvarande skulle vara motståndare till kriget, att de skulle förstå hur kriget kan och måste överrumpla dem i det mest oväntade ögonblick, att de aldrig så litet skulle erkänna kampen som medel mot kriget, att de aldrig så litet vore i stånd att i kampen mot kriget slå in på en väg, som är förnuftig och leder till målet.”¹

Föreställ er bara för ett ögonblick att Lenin i Amsterdam skulle röstat på ett tomt och högrävande manifest, hand i hand med den franske Radikalen G Bergery, den tyske generalen Schönaich, med den nationalistiska liberalen Patel! Denna fullkomligt orimliga bild är det bästa sättet att mäta hur djupt epigonerna har fallit.

I Lenins bok finns inte en enda formulering som vi inte ansluter oss till idag. Idag, tolv år efter att Lenin skrev denna bok, har det – på basis av en systematisk förvrängning av hans politik och en felaktig användning av citat från honom – bildats en klar strömning, byråkratisk centrism, en strömning som inte fanns när han skrev sin bok.

Det är inte svårt att förklara varför den stalinistiska strömningen existerar idag. Den har ett socialt stöd: de miljontals byråkrater som frambringats av en segerrik revolution som isolerats till ett enda land. Byråkratins egna kastintressen skapar opportunistiska och nationalistiska tendenser inom den. Men icke desto mindre är det en byråkrati i en arbetarstat som är omringad av en borgerlig värld. Den kolliderar hela tiden med de kapitalistiska ländernas socialdemokratiska byråkrati. Den sovjetiska byråkratin bestämmer Kominterns inriktning och påtvingar den motsättningarna i sin egen situation. Epigonledningens hela politik svänger mellan opportunism och äventyrspolitik.

Ultravänsterismen är inte längre en barnsjukdom. Den är nu en metod för självbevarelse hos en fraktion som alltmer pressas av den internationella proletära förtruppens utveckling. Kampen mot den centriska byråkratin är nu varje marxists främsta plikt. Om det inte fanns några andra skäl skulle vi av detta enda skäl med värme hälsa denna polska upplaga av Lenins förträffliga verk.

---

1 ”Notiser till frågan om uppgifterna för vår delegation i Haag”, på marxistarkiv.se, s 2.